

Nr 461.

Av herr Olsson i Kullenbergstorp, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition, nr 134, angående ändrade
bestämmelser beträffande fortsättningsskolans organisa-
tion m. m.

I proposition nr 134 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till ändrade bestämmelser beträffande fortsättningsskolans organisation m. m., innehållande bl. a. en del detaljändringar i förutvarande stadganden, avsedda att i viss mån underlätta fullgörandet av fortsättningsskolplikten.

Propositionen är huvudsakligen grundad på det förslag, som den 29 maj 1931 avlämnats av särskilt tillkallade sakkunniga. De sakkunniga ha diskuterat olika möjligheter att inskränka fortsättningsskolplikten, exempelvis för elever från sjuårig folkskola av skilda typer, men i samtliga fall funnit sig icke kunna föreslå någon lindring, om man undantager att elever från halvtidsläsande sjuårig folkskola enligt de sakkunnigas mening böra kunna få fullgöra fortsättningsskolplikten genom en årskurs på 270 timmar i stället för som hittills 360 timmar. Departementschefen har i samtliga dessa fall följt de sakkunnigas förslag.

En fråga, som de sakkunniga icke närmare synas ha diskuterat, är befrielse från skyldigheten att besöka fortsättningsskola för skolpliktiga, vilka åtnjuta undervisning i annan läroanstalt än folkskola. Enligt kungl. stadgan den 16 sept. 1918 för fortsättningsskolor, 27 § 1 mom., skall skolpliktiga, som åtnjuter undervisning i allmänt läroverk, kommunal mellanskola, högre folkskola, folkskolans högre avdelning eller under offentlig kontroll stående goss- och samskola, enskild mellanskola eller högre flickskola, därmed anses fullgöra sin fortsättningsskolplikt. Av stadgandets formulering framgår, att tvenne års undervisning i dylik läroanstalt torde erfordras för att en elev, som i vanlig ordning avgått från folkskola, skall anses befriad från vidare skolplikt.

Särskilt vad högre folkskolan beträffar torde dess undervisningsplan så nära sammanfalla med fortsättningsskolans, att ett års undervisning vid högre folkskola mer än väl kan sägas uppväga tvenne kurser à 180 timmar i fortsättningsskola. Högre folkskolan har enligt gällande författningar som överbyggnad till den egentliga folkskolan till ändamål att bereda minderåriga, som genomgått egentlig folkskola eller på annat sätt vunnit motsvarande kunskaper, tillfälle att inhämta ett högre mått av all-

mänt medborgerlig och praktisk bildning, utan att de minderåriga därigenom dragas från sina vanliga levnadsförhållanden eller nödig övning i praktiskt arbete. Högre folkskola kan, allt efter förhållandena, anordnas antingen såsom allmän högre folkskola, i vilken undervisningen erhåller en mera allmän läggning, eller såsom yrkesbestämd, varvid undervisningen inriktas på visst yrke eller yrkesgrupp. Hur nära syftet med undervisningen i högre folkskola sammanfaller med kursplanerna för fortsättningsskolan framgår tydligast av 19 § i kungl. stadgan för högre folkskolor, vilken är av följande lydelse:

»Undervisningen i högre folkskola bör äsyfta, förutom tillgodoseendet av lärjungarnas sedliga fostran, att giva dem en levande uppfattning av det medborgerliga och praktiska livet och de därav härflytande plikterna mot vårt land och särskilt mot den bygd och det samhälle, där lärjungarna hava sina hem, att hos dem utveckla de personliga egenskaper, som erfordras för ett framgångsrikt deltagande i det medborgerliga livet, samt att göra dem bekanta med näringslivets förutsättningar, verksamhetsformer och resultat.»

Vad som möjligen skulle kunna tala emot fortsättningsskolpliktens fullgörande genom ett års undervisning i högre folkskola vore den yrkesundervisning, som i viss utsträckning förekommer i fortsättningsskolan. Betydelsen av denna yrkesundervisning torde dock — med hänsyn till bl. a. elevernas ålder — icke böra överskattas. Den kan av helt naturliga skäl icke leda till några mera avsevärda resultat även om den av olika anledningar ansetts böra bibehållas inom fortsättningsskolans arbetsplan. Högre folkskolan är säkerligen i andra avseenden så pass överlägsen, vad undervisningsresultatet beträffar, att man utan olägenhet kan på sätt, som här antytts, låta densamma ersätta fortsättningsskolan. De betänkligheter, som av de sakkunniga anförts gentemot förslagen att låta sjuårig folkskola ersätta andra årskursen av fortsättningsskolan, nämligen att man därmed i vissa fall kunde riskera att undervisningsformerna försämrades, kunna icke göras gällande i detta fall, då det endast är fråga om individuell befrielse från skolplikt för elever, som åtnjutit skolundervisning utöver den egentliga folkskolans ram.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 134 måtte uttala sig för sådan ändring av bestämmelserna rörande befrielse från fortsättningsskolplikt, att ettårig kurs vid högre folkskola må få ersätta två årskurser vid fortsättningsskola.

Stockholm den 8 mars 1932.

Olof Olsson,
Kullenbergstorp.